

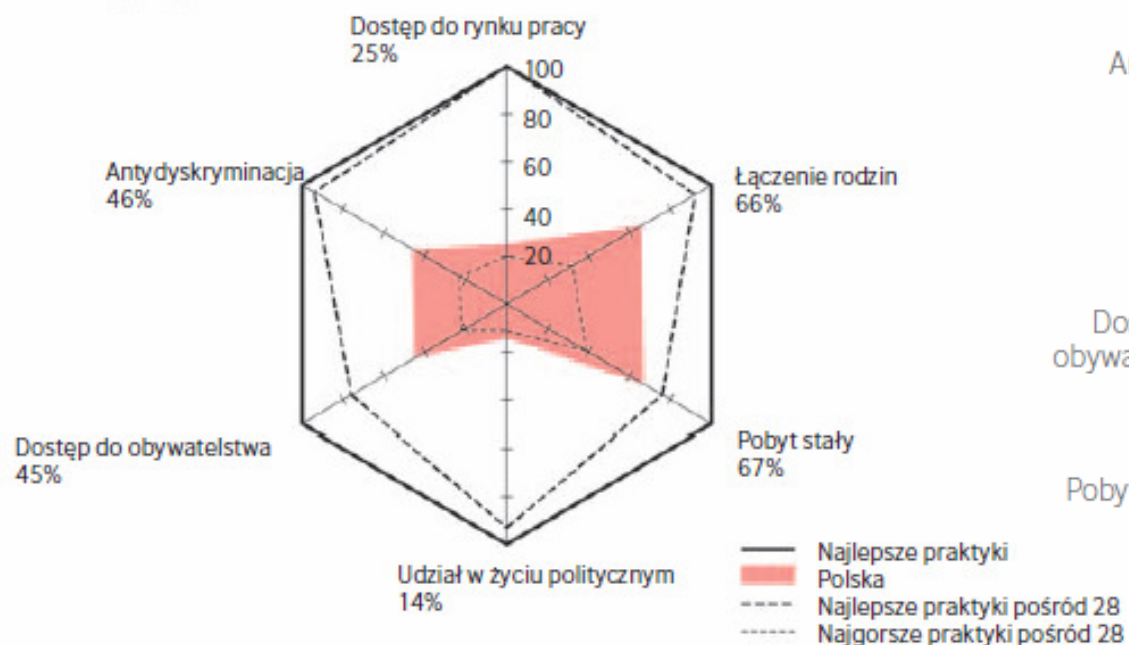
Cudzoziemcy a mobilność na polskim rynku pracy w oczekiwaniu na nowe rozwiązania prawne

Imigracja, integracja, mobilność społeczna - Prezentacja Migrant Integration Policy Index
17 maja 2011 roku
Warszawa

Ksenia Naranovich
Fundacja Rozwoju „Oprócz Granic”

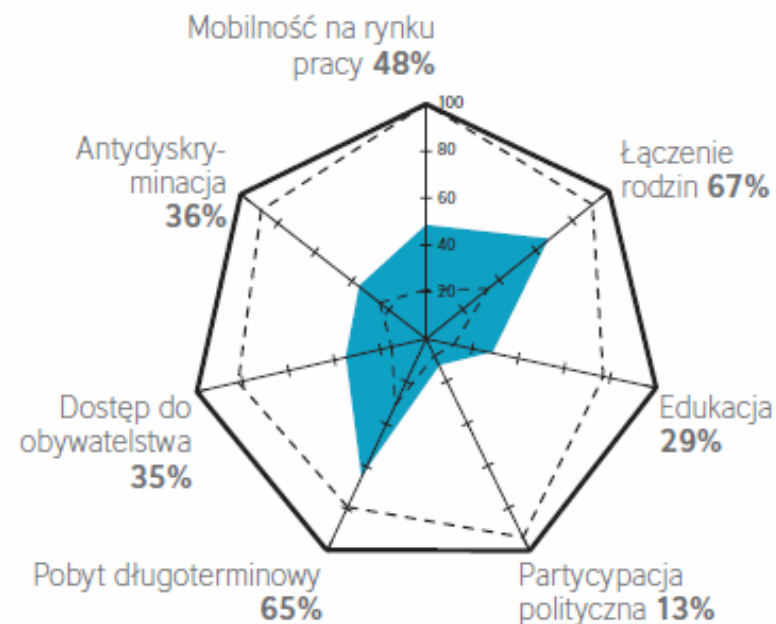

MIPEX 2007 marzec 2007

MIPEX 2011 maj 2010

— 100% na skali MIPEX
 ■ Polska
 - - Najlepsze praktyki pośród 31 krajów
 - - Najgorsze praktyki pośród 31 krajów

Fundacja Rozwoju
„Oprócz Granic”

(...) Polska polityka migracyjna powinna być, przynajmniej w krótkim okresie, podporządkowana prymatowi rynku pracy i jego potrzebom. Powinna być ona także w o wiele większym niż dotąd stopniu proaktywna, poszukująca optymalnych rozwiązań z punktu widzenia rozwoju gospodarczego kraju (...)

Zasady PPM dostosowane do priorytetów rynku pracy, a zapewniające konkurencyjność polskiej gospodarki

- wprowadzania mechanizmów systematycznego monitoringu popytu i podaży na rynku pracy, co pozwoli na elastyczne reagowanie na zapotrzebowanie na pracowników o określonych kwalifikacjach.
- uzupełniającego charakteru zatrudniania imigrantów zarobkowych, względem pracowników lokalnych (reglamentacja w zakresie zatrudniania cudzoziemców przy jednoczesnym stosowaniu systemu zwolnień podmiotowych i przedmiotowych),
- otwarcia dostępu do rynku pracy dla cudzoziemców legalnie przebywających w Polsce,
- stosowania ułatwień w dostępie do rynku pracy dla absolwentów polskich uczelni, pracowników wysokowykwalifikowanych oraz cudzoziemców o pożądanym kwalifikacjach zawodowych,
- stosowania ułatwień dla inwestorów,
- promowania migracji cyrkulacyjnych, w tym w celu wykonywania pracy sezonowej,
- rozwijania mechanizmu uproszczonego podejmowania pracy w Polsce (system oświadczeń),
- utworzenia aktywnego systemu pozyskiwania pracowników cudzoziemskich (m. in. na podstawie bilateralnych umów międzynarodowych),
- uproszczenia przepisów dotyczących możliwości podejmowania pracy w Polsce przez cudzoziemców

Istotne zmiany wprowadzą:

- ➔ projekt założeń do projektu ustawy o cudzoziemcach,
- ➔ projekt założeń do projektu ustawy o sankcjach dla podmiotów zatrudniających obywateli państw trzecich przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wbrew przepisom oraz o zmianie niektórych innych ustaw oraz
- ➔ projekt rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie przypadków, w których powierzenie wykonywania pracy cudzoziemcowi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest dopuszczalne bez konieczności uzyskania zezwolenia na pracę.

Fundacja Rozwoju
„Oprócz Granic”

Dostęp do rynku pracy	2007	2010
- natychmiastowy dostęp do zatrudnienia	0	0
- dostęp do pracy w sektorze prywatnym	100	100
- dostęp do pracy w sektorze publicznym	0	0
- natychmiastowy dostęp do samo zatrudnienia	0	50
- dostęp do samo zatrudnienia	100	100

→ Rozszerzenie dostępu do oświadczeń o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcom z wybranych krajów;

→ Uproszczenie procedury ubiegania się o zezwolenie na pracę cudzoziemca;

→ Rozszerzenie grupy cudzoziemców uprawnionych do pracy bez konieczności posiadania zezwolenia na pracę;

→ Zmniejszenie kosztów założenia sp. z o.o.;

Fundacja Rozwoju
„Oprócz Granic”

Prawa pracownicze	2007	2010
- członkostwo oraz udział w związkach zawodowych	100	100
- równy dostęp do zabezpieczenia społecznego	50	50
- równe warunki pracy	100	100
- aktywna polityka informowania o prawach migrantów na szczeblu centralnym (lub regionalnym)	0	0

→ W ustawie z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych ani w Kodeksie Pracy nie ma słowa o cudzoziemcach;

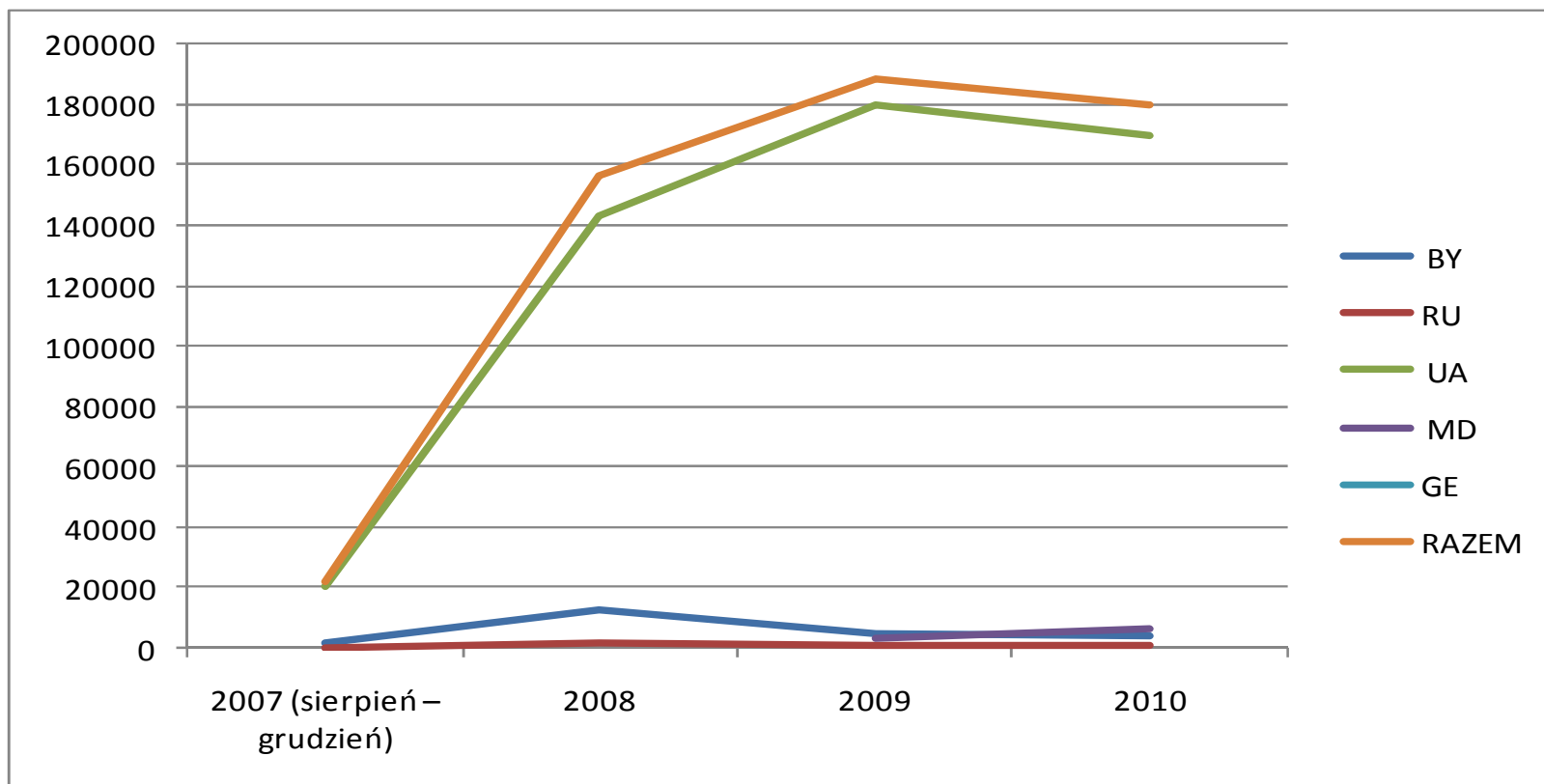
→ Nie są zawarte umowy o zabezpieczeniu społecznym z państwami pochodzenia znakomitej większości migrantów;

→ Brak kanałów informacji na temat źródeł prawa regulujących kwestie funkcjonowania migrantów na rynku pracy;

Fundacja Rozwoju
„Oprócz Granic”

Liczba oświadczeń zarejestrowanych przez powiatowe urzędy pracy w okresie 2007 – 2010 wg obywatelstwa cudzoziemców

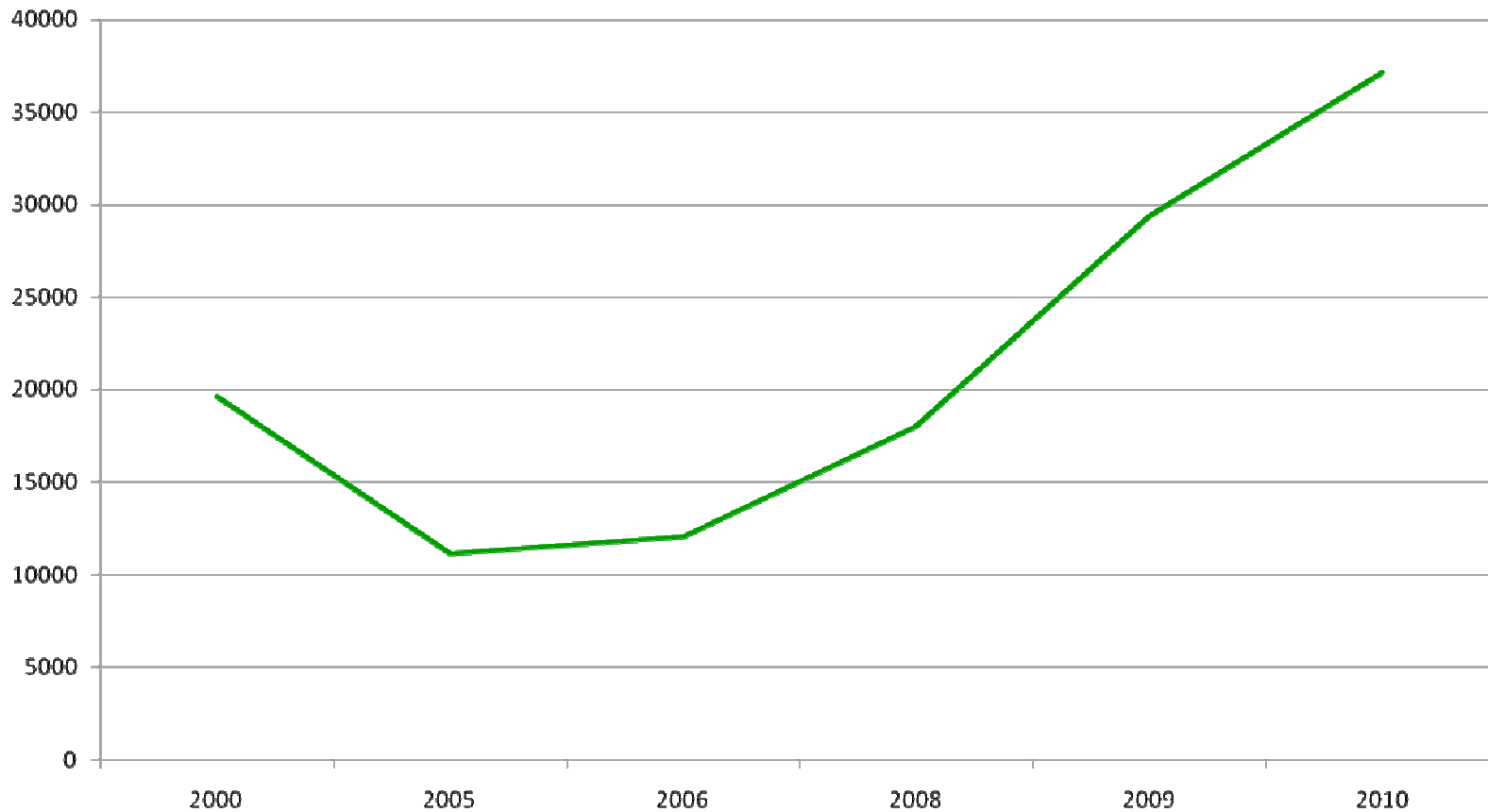

Opracowanie własne za: Źródło: Rejestracja oświadczeń pracodawców o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcowi (dotyczy cudzoziemców podejmujących krótkoterminowe zatrudnienie w Polsce , o których mowa w § 2 pkt 27 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 sierpnia 2006 r. w sprawie wykonywania pracy przez cudzoziemców bez konieczności uzyskania zezwolenia na pracę (Dz. U. Nr 156, poz. 1116 z późn.zm), Departamentu Rynku Pracy MPIPS , 2011 <http://www.mpips.gov.pl/index.php?gid=1286>

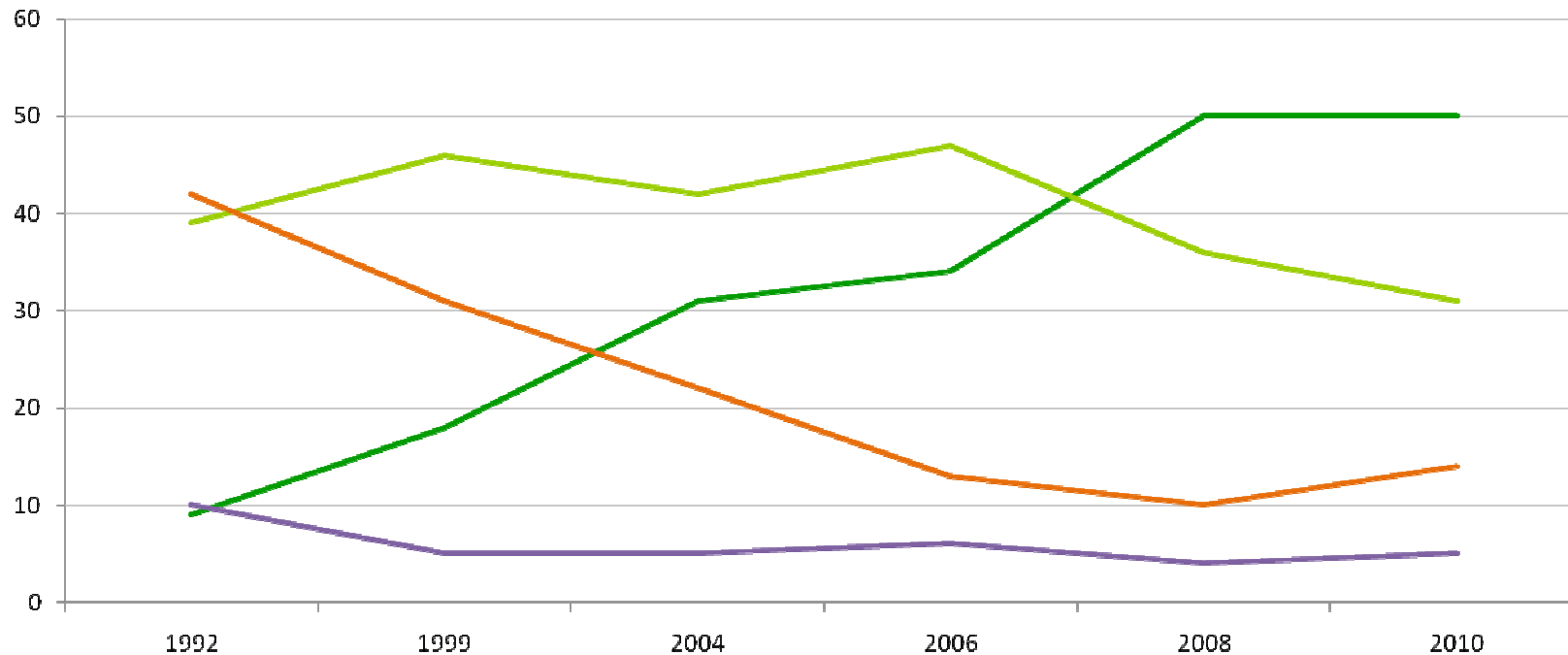

Fundacja Rozwoju
„Oprócz Granic”

Liczba wydanych zezwoleń na pracę cudzoziemców w latach 2000 - 2010

Jak Pan(i) sądzi, czy cudzoziemcom powinno się pozwolić na podjęcie pracy w Polsce? (wg lat w procentach)

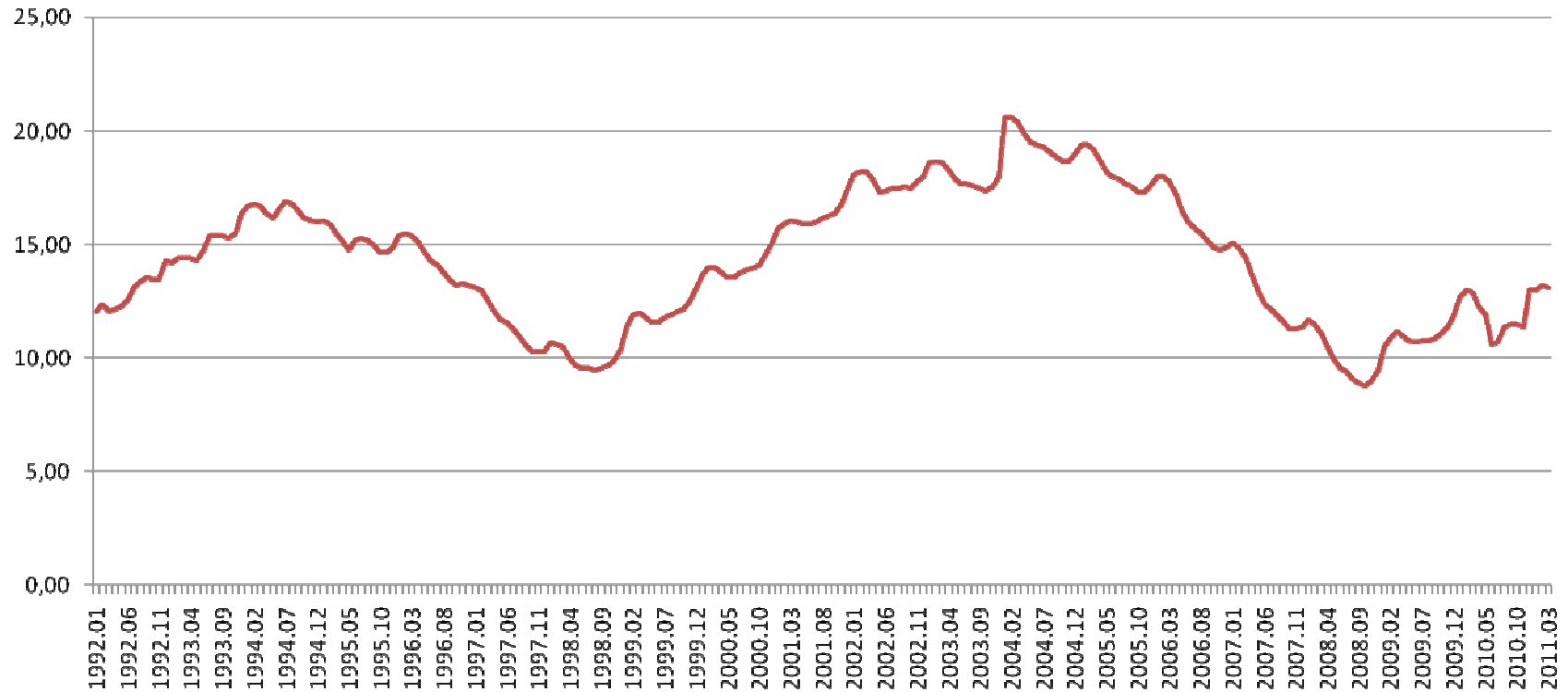
- Tak, powinno się im pozwolić na podjęcie każdej pracy
- Tak, ale jedynie niektórych rodzajów prac
- W ogóle nie powinno im się pozwalać pracować w Polsce
- Trudno powiedzieć

Opracowanie własne za: Źródło: Praca cudzoziemców w Polsce, BS/148/2010, CBOS 2010
http://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2010/K_148_10.PDF

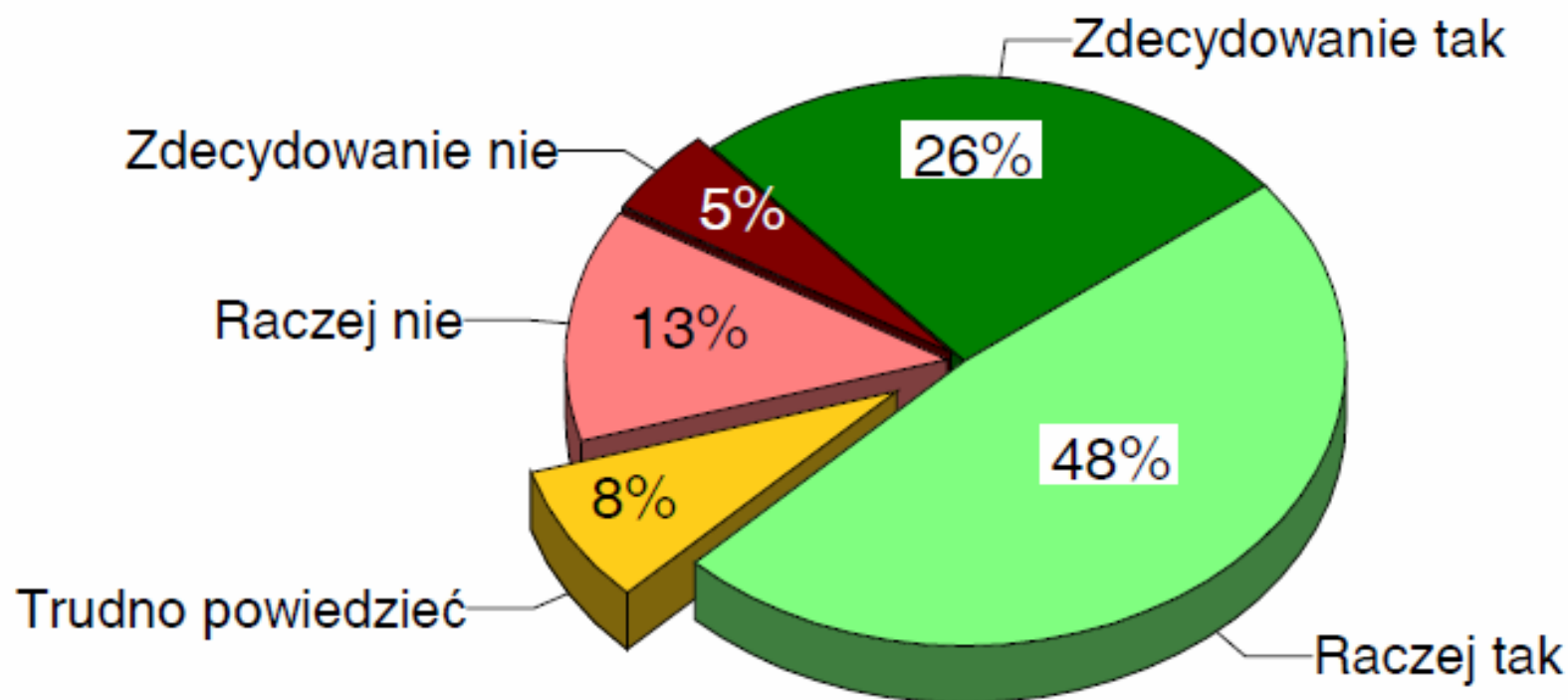
Fundacja Rozwoju
„Oprócz Granic”

Stopa bezrobocia w Polsce (wg lat w procentach)

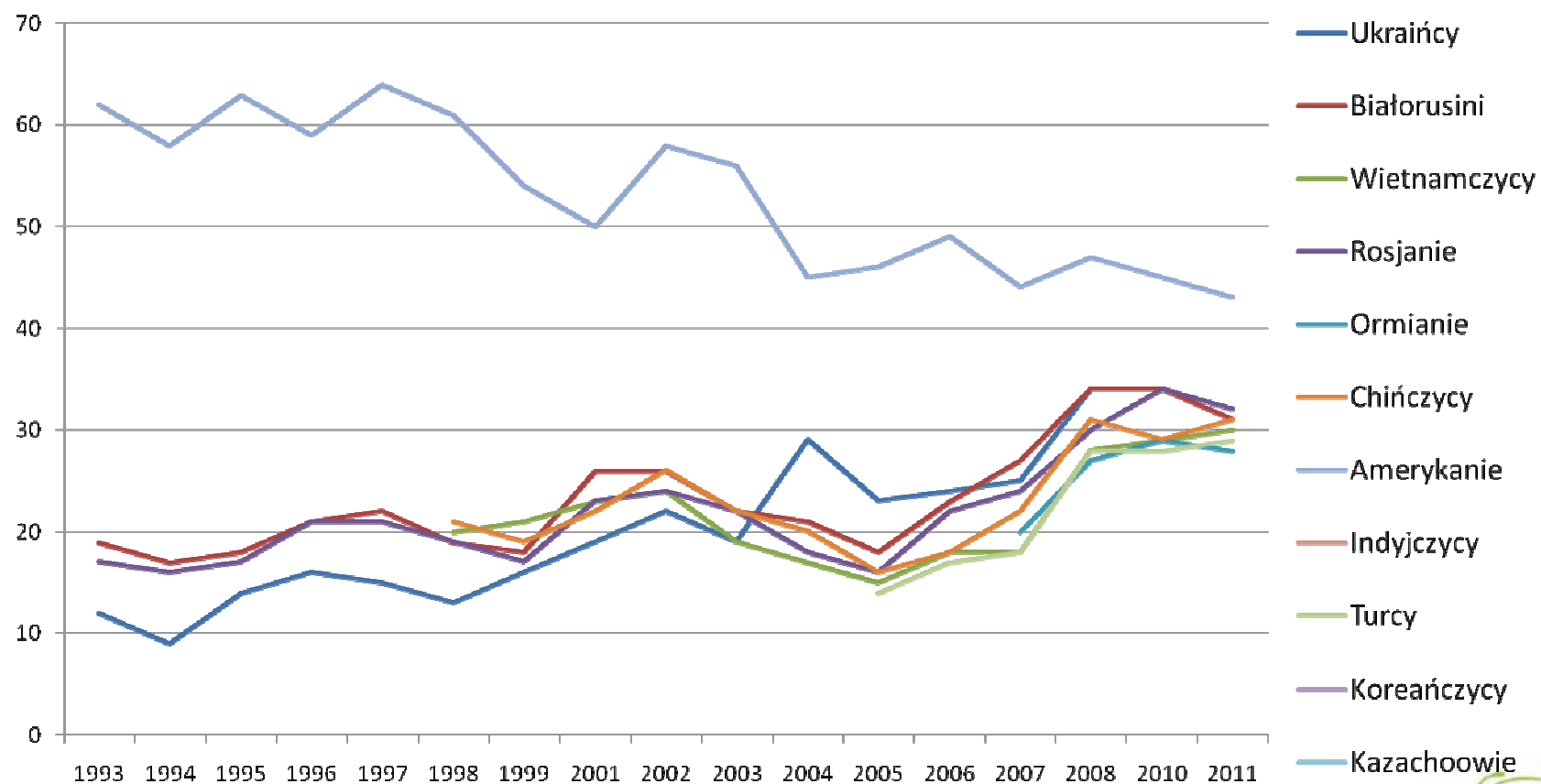

Fundacja Rozwoju
„Oprócz Granic”

Jak Pan(i) sądzi, czy powinno się ułatwiać obywatelom Białorusi, Ukrainy i Rosji podejmowanie w Polsce pracy, jeżeli nie ma Polaków chętnych do pracy na danym stanowisku, czy też nie?

Zmiany sympatii Polaków do poszczególnych narodów (wobec 10 najliczniej reprezentowanych obywatelstw)

Opracowanie własne za: Źródło: Stosunek Polaków do innych narodów, CBOS 2011
http://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2011/K_013_11.PDF (brak danych: Kazachstan, Korea Południowa, Indie)

Prawne uwarunkowania specyfiki funkcjonowania migrantów na polskim rynku pracy:

- Konieczność legalizacji pobytu
- Konieczność legalizacji pracy
- Konieczność rejestracji pracy

Fundacja Rozwoju
„Oprócz Granic”

Inne uwarunkowania specyfiki funkcjonowania migrantów na polskim rynku pracy:

- ➔ Dynamiczne zmiany przepisów skutkujące brakiem wiedzy na temat ustawodawstwa regulującego kwestię legalnej pracy cudzoziemców w Polsce
- ➔ Cechy pracy cudzoziemców: praca dzielona, zadaniowy czas pracy, łączenie pracy u kilku pracodawców
- ➔ Przyzwolenie na pracę w gospodarce nieformalnej

Fundacja Rozwoju
„Oprócz Granic”

Niezbędne czynności	Cudzoziemcy przebywający na terytorium RP bez ważnego dokumentu pobytowego	Cudzoziemiec regularnie przyjeżdżający na terytorium RP na podstawie wiz	Cudzoziemcy przebywający w Polsce na podstawie zezwoleń na pobyt czasowy	Cudzoziemcy przebywający na terytorium RP na podstawie zezwoleń na osiedlenie się lub posiadający status rezydenta długoterminowego WE
Wystawienie oświadczenia / zezwolenia na wykonywanie pracy cudzoziemca	-	+	+	-
Wysłanie oświadczenia / zezwolenia na wykonywanie pracy cudzoziemca	-	+	-	-
Złożenie dokumentów wraz z wnioskiem o wizę w konsulacie	-	+	-	-
Złożenie dokumentów wraz z wnioskiem o zezwolenie na pobyt czasowy	-	-	+	-
Otrzymanie wizy	-	+	-	-
Wjazd do Polski	-	+	-	-
Nadanie numeru PESEL	-	+	+	+
Nadanie numeru NIP	-	+	+	+
Zawarcie umowy	-	+	+	+
Rejestracja płatnika w ZUS	-	+	+	+
Rejestracja ubezpieczonego w ZUS	-	+	+	+
Opłata składek ZUS	-	+	+	+
Opłata podatków	-	+	+	+

Projekt założeń do projektu ustawy o cudzoziemcach

- na cudzoziemca przenosi się ciężar obowiązków związanych z informowaniem Wojewody o zmianie warunków zatrudnienia (w terminie 7 dni)
- jednolite zezwolenie na pobyt i pracę (4 miesiące procedury – 1 miesiąc bez pracy)
- zezwolenie na pobyt czasowy – praca w zawodzie wymagającym wysokich kwalifikacji (90 dni procedury – 3 miesiące bez pracy)
- podwyższenie progu dochodowego pozwalającego na ubieganie się o zezwolenie na pobyt czasowy (do poziomu min. wynagrodzenia),
- wycofanie przesłanki do wydania zezwolenia na pobyt osób biorących udział w szkoleniach i stażach zawodowych realizowanych w ramach programów Unii Europejskiej,
- wycofano sankcje w postaci dotkliwych konsekwencji wiążących się z nieuregulowanym pobytem na terytorium RP

Fundacja Rozwoju
„Oprócz Granic”

Projekt założeń do projektu ustawy o sankcjach

→ wprowadzono nową definicję nielegalnego zatrudnienia,

<p>Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Art. 2 ust. 1 pkt 14)</p>	<p>Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/52/WE z dnia 18 czerwca 2009 r. przewidująca minimalne normy w odniesieniu do kar i środków stosowanych wobec pracodawców zatrudniających nielegalnie przebywających obywateli krajów trzecich (<i>Artykuł 2 pkt b-d</i>)</p>
<p><u>nielegalne wykonywanie pracy przez cudzoziemca</u> - oznacza to wykonywanie pracy przez cudzoziemca, który nie posiada ważnej wizy lub innego dokumentu uprawniającego go do pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, lub którego podstawa pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nie uprawnia do wykonywania pracy, lub który wykonuje pracę bez zezwolenia, w przypadkach gdy jest ono wymagane, lub na innych warunkach lub na innym stanowisku niż określone w zezwoleniu na pracę, z zastrzeżeniem art. 88i, lub bez zawarcia wymaganych umów o pracę albo umów cywilnoprawnych;</p>	<p><u>„nielegalnie przebywający obywatel kraju trzeciego”</u> oznacza obywatela kraju trzeciego obecnego na terytorium państwa członkowskiego, który nie spełnia lub przestał spełniać warunki pobytu lub zamieszkania w tym państwie członkowskim;</p> <p><u>„zatrudnienie”</u> oznacza wykonywanie działalności obejmującej wszelkie formy pracy, regulowane na mocy prawa krajowego lub zgodnie z ustaloną praktyką, na rzecz pracodawcy albo pod jego kierownictwem lub nadzorem;</p> <p><u>„nielegalne zatrudnianie”</u> oznacza zatrudnianie nielegalnie przebywającego obywatela kraju trzeciego;</p>

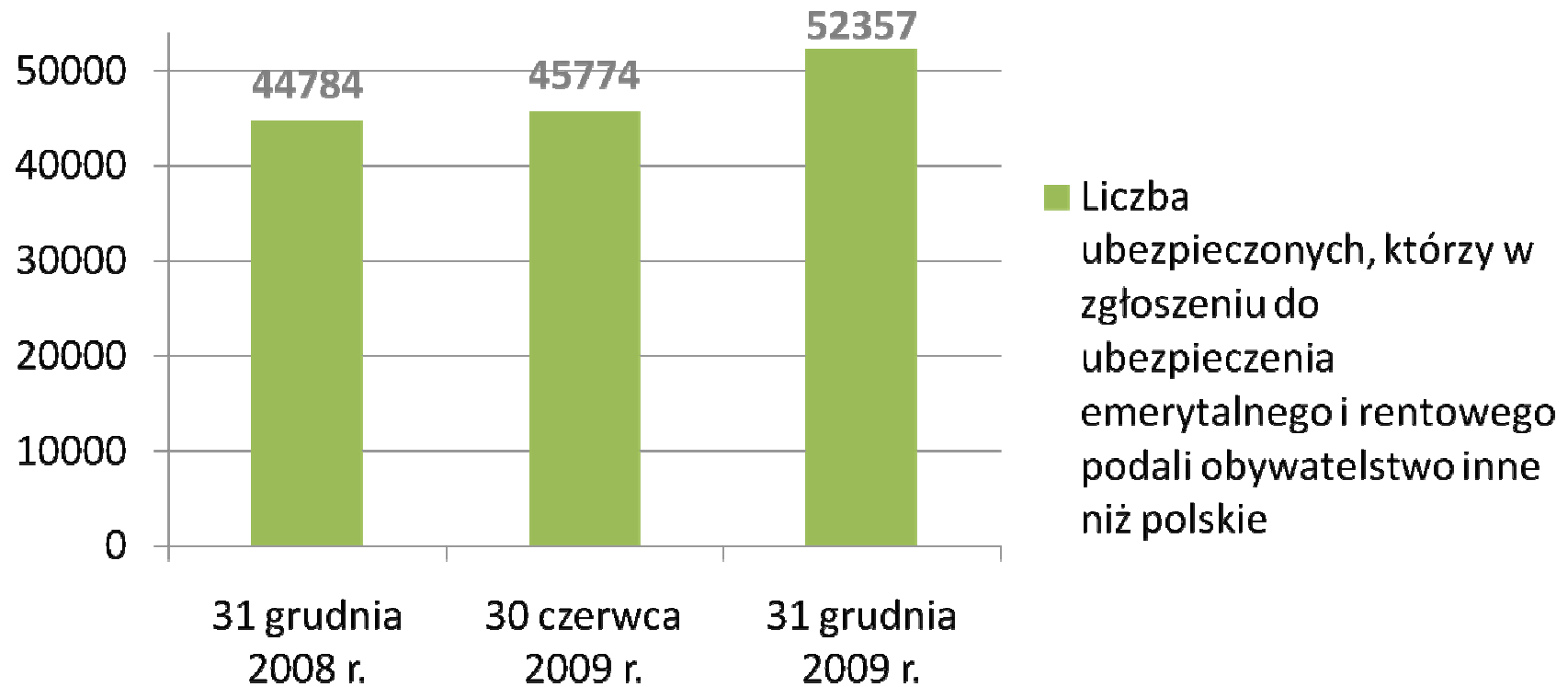
Projekt założeń do projektu ustawy o sankcjach

- ➔ nałożono na pracodawców obowiązek sprawdzania statusu pobytowego zatrudnianych cudzoziemców oraz sankcji za zatrudnienie obywateli państw trzecich przebywających w Polsce wbrew przepisom,
- ➔ przewidziano sankcje dla podmiotów zatrudniających cudzoziemców przebywających w Polsce wbrew przepisom
- ➔ rozszerzono katalog podmiotów, którym ZUS może udostępniać dane zawarte na koncie ubezpieczonego i na koncie płatnika składek o SG i PIP - w celu zwiększenia skuteczności kontroli legalności zatrudnienia cudzoziemców,
- ➔ przewidziano ułatwienia dochodzenia roszczeń z tytułu wynagrodzenia za pracę przez nielegalnie zatrudnionych obywateli państw trzecich.

Fundacja Rozwoju
„Oprócz Granic”

Wybór ZUS jako organu udostępniającego dane w celu kontroli legalności zatrudnienia cudzoziemców:

Opracowanie własne za: Źródło: Departament Statystyki Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (pismo z dnia 8 grudnia 2009 r.) oraz Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej we współpracy z MF, MG, MRR, MRiRW, MS, MSWiA, MSZ, UdSC, UOKiK, UZP, PIP, ZUS - Projekt założeń projektu ustawy o sankcjach dla podmiotów zatrudniających obywateli państw trzecich przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wbrew przepisom oraz o zmianie niektórych innych ustaw http://www.mpips.gov.pl/bip/download/2011_03_24_sankcyjna_zalozenia_.pdf

Fundacja Rozwoju
„Oprócz Granic”

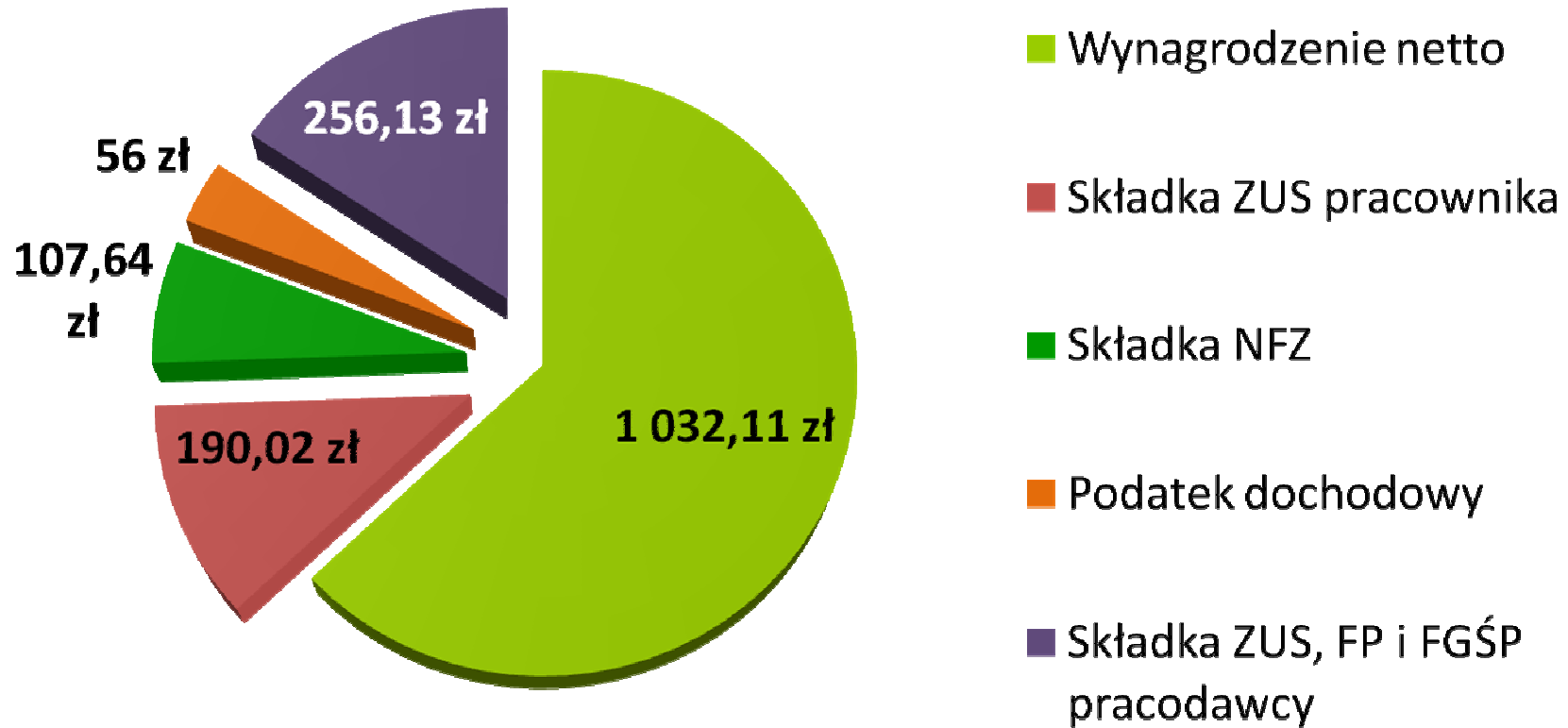
Zgłoszenie ubezpieczonych do ZUS

Na podstawie art. 6 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych wszystkie osoby, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są m.in.: pracownikami, zleceniobiorcami, prowadzącymi pozarolniczą działalność podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym.

Fundacja Rozwoju
„Oprócz Granic”

Struktura kosztów pracy dla minimalnego wynagrodzenia w 2011 r.

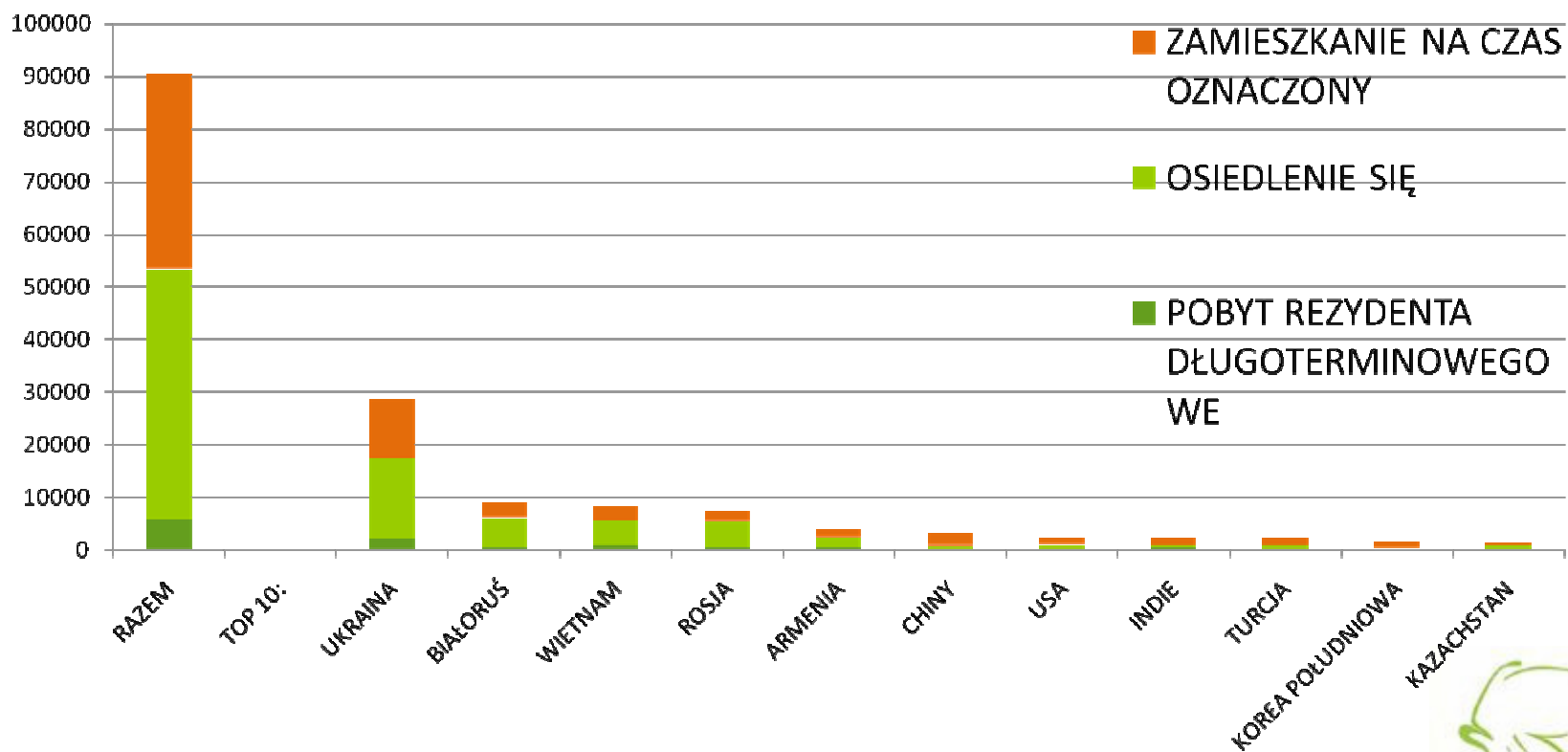

Wynagrodzenie brutto: 1386 zł
Koszt pracy: 1641,90 zł

Wybór ZUS jako organu udostępniającego dane w celu kontroli legalności zatrudnienia cudzoziemców:

Liczba osób, które posiadają ważne karty pobytu (stan na 31.12.2010 r.) wg obywatelstwa i rodzaju zezwolenia

Wybór ZUS jako organu udostępniającego dane w celu kontroli legalności zatrudnienia cudzoziemców:

- są umowy z tytułu których nie jest potrzebne zgłoszenie do ZUS (umowy cywilno-prawne, m.in. umowy o dzieło i dzieło autorskie);
- ZUS dotychczas nie miał doświadczenia w zakresie kontroli legalności pracy i pobytu cudzoziemców, dane nie były zbierane z należytą szczegółowością, dokumenty cudzoziemców nie były przedstawiane przy rejestracji ubezpieczonych;
- udostępnienia Systemu POBYT pracownikom ZUS oraz ich przeszkolenie - będzie bardzo kosztowne;
- fakt wyznaczenia ZUS jako organu odpowiedzialnego za przekazywanie danych PIP i SG może dodatkowo zniechęcić pracodawców do rejestracji zgłoszenia pracowników cudzoziemskich, a w ten sposób negatywnie będzie rzutowało na bilans ZUS i może skutkować unikaniem płacenia składek ubezpieczeniowych z niezgłoszonych do ZUS umów;

Wybór ZUS jako organu udostępniającego dane w celu kontroli legalności zatrudnienia cudzoziemców:

Czynniki zniechęcające pracodawców do zgłoszenia cudzoziemców do ZUS:

- Brak wiedzy na temat procedur,
- Ewentualność kontroli z ZUS, a więc także SG i PIP,
- Zgodnie z nowym prawem : także ryzyko ponoszenia kosztów deportacji oraz sankcje wobec pracodawców

Czynniki zniechęcające cudzoziemskich pracowników do zgłoszenia do ZUS:

- Brak umów międzynarodowych o zabezpieczeniu społecznym
- Niepewność długości pobytu do wieku pozyskania uprawnień do świadczeń rentowych/emerytalnych,
- Trudności z legalizacją pobytu w okresie pobierania świadczeń,
- Bliski związek z pracodawcą oraz niechęć do narażania pracodawcy na dodatkowe koszty w związku z rejestracją zatrudnienia

Fundacja Rozwoju
„Oprócz Granic”

Projekt rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie przypadków, w których powierzenie wykonywania pracy cudzoziemcowi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest dopuszczalne bez konieczności uzyskania zezwolenia na pracę

Ci, co stracą na nowym rozporządzeniu	Ci, co zyskają na nowym rozporządzeniu
<ul style="list-style-type: none">• Osoby prowadzące zajęcia w językach obcych• Sportowcy zatrudniani na dłuższy okres czasu• Pracownicy w instytutach kultury państw obcych• Recytatorzy• Osoby które przebywają w Polsce na podstawie zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony ze względu na pracę, planujących podjąć dodatkową pracę na podstawie oświadczenia	<ul style="list-style-type: none">• Nauczycieli języków obcych, którzy wykonują pracę w ośrodkach, zakładach lub kolegiach.• Muzycy• Modele• Absolwenci studiów stacjonarnych w instytucjach naukowych Polskiej Akademii Nauk lub instytutach badawczych

Co dalej w sprawie dostępu a mobilności na rynku pracy?

- ➔ skrócenie czasu oczekiwania na wydanie zezwolenia na pracę cudzoziemca,
- ➔ jasne zasady dokumentacji możliwości pracy bez zezwolenia (na potrzeby WSC, PIP, SG oraz Konsulatów RP zagranicą),
- ➔ skrócenie czasu oczekiwania na nadanie numeru PESEL i NIP,
- ➔ weryfikacja przydatności kryteriów testu rynku pracy u starosty w przypadku zawodów w których najczęściej podejmują pracę cudzoziemcy,
- ➔ skreślenie wymogu zawartego w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 2006 r. o służbie cywilnej¹⁾ (Dz. U. z dnia 26 września 2006 r.).

Co dalej w sprawie praw pracowniczych?

- ➔ zawarcie umów dwustronnych w zakresie zabezpieczenia społecznego
- ➔ infolinia ZUS / infolinia podatkowa / informacja w konsulatach i WSC
- ➔ przygotowanie poradników dla pracodawców planujących zatrudnienie cudzoziemców na temat praw i obowiązków pracodawców i cudzoziemców

Fundacja Rozwoju
„Oprócz Granic”

Dziękuję za uwagę!

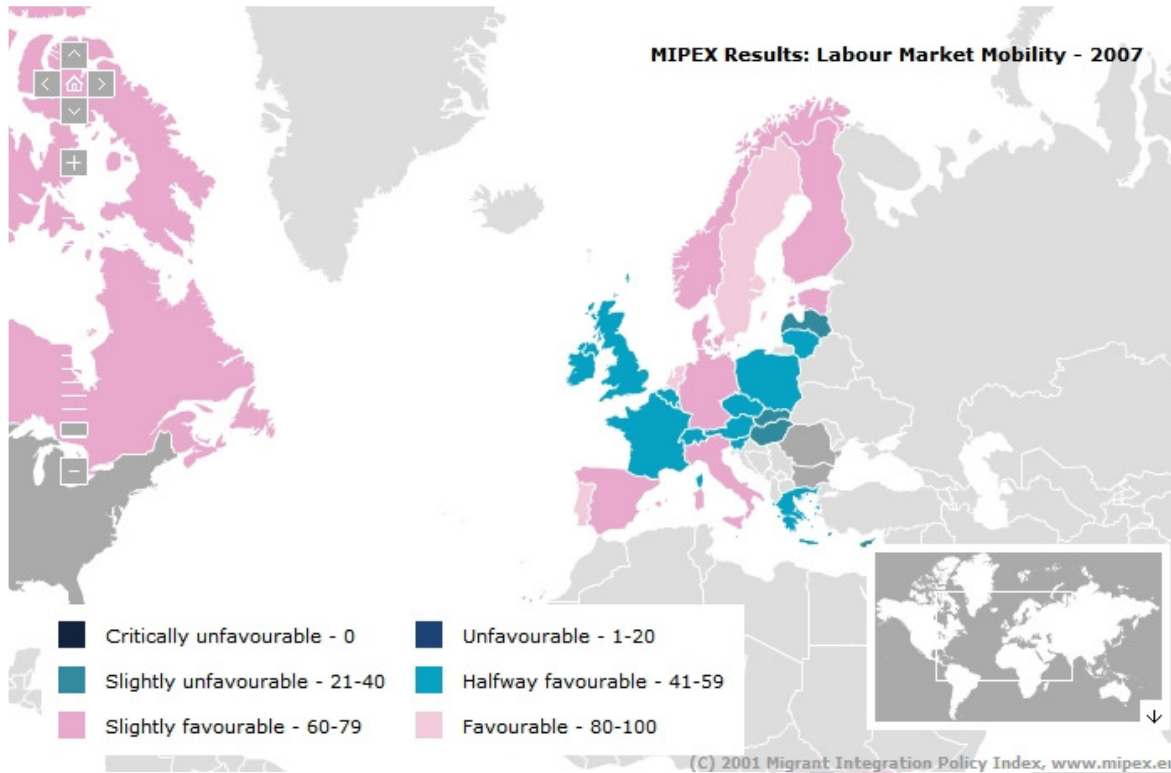
Ksenia Naranovich
ksenia@frog.org.pl

**Fundacja Rozwoju "Oprócz Granic,,
www.frog.org.pl**

Fundacja Rozwoju
„Oprócz Granic”

MIPEX Results: Labour Market Mobility - 2007

MIPEX Results: Labour Market Mobility - 2010

